

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Kedden, Aprilis' 5-dikén, 1825.

D é l i A m é r i k a.

A' Párisi Csillag egy 's más környülállásoknak felhordása által még mais kétségesíteni iparkodik a' Liberátor Bolívar' armádája által Peruban nyert Véghatározású győzedelmeket. A' Hamburgi-Lista nevű Ujság ellenben más képpen vélekedik. Ez azt írja Márcz. 24-dikén költ darabjában, hogy ő hozzá Angliából olly levelet küldöttek kiadás végett, a' melly Limából December' 20-dikán indult, és nagyon hiteles kütfőből vette eredetét. A' levél ennyiből áll summásan: —,

„Ámbár feltettem vala magamban, hogy még most ne tudósítsam az urat, de itt lévén a' Panamai jó alkalmatosság, nem cselekedhettem, hogy legalább mellesleg meg ne említsem azt a' nagy győzedelmet, a' melynek, mint látszik, a' Spanyolok' végső meggyőzöttetése lett Peruban a' következése. Tudniillik Republikánus Generális Correo azzal a' tudósítással érkezett-meg ide (Limába) Dec. 18-dikán), hogy az ezen hónap' 9-dikén Guamangánál történt csatában Gen. Valdecz elfogattatván, az után egy igen rövid Capitulatio által Gen. Canterak és a' Vice-Király La-Serna is fogságra adták magokat, 's a' Capitulációba a' Callói erősséget is befoglalták. Hanem ez eránt az a' nehézség adta magát elé, hogy a' Callaói Kommandáns Gen. Rodil nem akarja magát a' Vice-Király' Capitulálásához tartani. Hanem a' Rodil ellentállása nem tarthat sokáig, ha Sucre, ki a' Vice-Király' sergeit megverte, ide megérkezvén,

magát a' Bolívar által Limában organizáltott sereggel öszszeccsatolándja.

N a g y B r i t a n n i a.

Az Ánglus ujságlevelekben most gyakran jönnek ki tudósítások a' Kelet-Indiában folyó történetekről, a' mellyek nem hogy csendesülnének, hanem inkább naponként zivatarosabbak: —,

„Az utóbbi egy Seapoy-batalionnál előfordult támadás nagyon megrettentette a' népet annyiban, hogy sokak azt kezdik elméjekben forgatni, hogy hát majd akkor mitől nem lehetne tartani, mikor egész Seapoy Regimentekből álló armáda állítatik szembe az Avai' Király sergeivel? Ezen Seapoy Regimenteknél ugyan sok Ánglus tiszték a' Kommandánsok, de a' köz katonaságot mind a' föld' népe teszi. Az említett Batalion Barakporénál a' kaszármában merte tenni a' támadást, mit nem merne az ilyen sereg akkor cselekedni, mikor az ellenséggel szembe állítatna? Az említett történetre nézve ugyan igaz az, hogy a' több Seapoy-csapatok ezen alkalmatossággal legkissebb nyughatlanságot nem mutattak, 's a' bűnös Batalionnak' megbüntettetése esendességgel ment véghez, a' főbb Corifeusok agyonlövettek, 's a' Rebellisek valami 40-nem onnét elszállítottak, oda, a' honnét holtok napjáig vissza nem bocsáttatnak hazájokba. De még is mindenkor kedvetlen dolog az e'-féle engedetlenségi példaadás. Már előbb is folytak a'-féle hírek, hogy ezen Seapoyk között idővel támadástól lehetne tartani. Beszéllek, sőt az ő utóbbi támadásoknak

is azt az okát mondják lenni, hogy ezen földnépi katonaság nagyon irtózik a' tengeri útozástól 's a' többször említett Battalion most is a' miatt vetemedett engedetlenkedésre, hogy a' tengeren akarták egyik tartományból a' másikba szállítani. Azt is felhozták ezen Barakporei támadók a' magok' engedetlenségeknél okául, hogy az Országlószék mostanság őket több féle jóktól megfosztotta, a' mellyekkel ők eddig szabadon élhettek. Meg is lehet azt vallani, hogy nagyon hibázott a' Kelet-Indiai Kormányozás, hogy éppen most vont el valamit ezen földnépi katonáktól, a' minek ezek eddig birtokában voltak, mikor ezen mostani nagyon hatalmas ellenséggel hadakozásba elegyedett.

„De nem csak magok a' Seapoyk, hanem az ő tisztjeik is elkedvetlenül a' miatt, hogy Angliában a' Kelet-Indiai kereskedő Társaság' Előljáróji őket több féle júsokra nézve, mellyeket addig birtak, megszorították, 's az Indiai Polgári fő Kormányozó Lord Amherst a' Társaság' Londoni Előljárójának határozását mihelelyest megtudta, azt az Indiai katona fő Kormányozónak Pagetnek jóvállása ellen azonnal végre hajtatta.

„Sőt ha azt felteszszük is, hogy a' Bengalai Anglus tiszteket az e'féle ügyetlen határozások soha hűségtelenekké, hit-szegőkké nem fogják tenni, de tehetik őket a' magok szolgálatbéli buzgóságokban lágy-melegekké. Madrásban is fordultak már e'féle történetek elé, 's félni lehet, hogy némelly embereknek akkor tett jóvendőléseik még be ne telyesedjenek. Hanem szolljunk most csak mint fő dologról, ezen Birmán-hadakozásról: —

„Az Ava-i Király a' lefolyt 70 esztendő alatt, az ő szüntelen való ország-foglalásai által olly hatalmassá tette a' maga birodalmát, hogy ő a' mi ott lévő birtokainkra nézve valósággal veszedelmessé lett. Ő csak mostanság úgymint 1822-ben

szűnt-meg birodalmát terjeszteni. A' melly tartományok északról Tibétől fogva dél-felé Siámig, 's nyugotrol a' Bengalai öböl keleti csucsától fogva Chinának nyugoti határszéléig találtatnak, azokat most mind ő birja. Ezen tartományok 794;000 Anglus négy-szeg mértföldeket tesznek, 's a' rajtok találtató lakosok száma 17 millió-ra telik.

B é c s.

Császár és Király Ó Felsége, Ferencz Károly Ó Cs. K. Fő Herczegségével együtt, holnapután (7-dikben) Mailand felé útnak fognak indulni. Elindulások napján Krieglachig, 8-dikben Unzmarkig 's 9-dikben Klagenfurtig folytatják útjokat; ott 10-dikben nyugvó napot tartanak; 11-dikben Pontaffelig, 12-dikben Udinéig mennek. Micsoda utakat fognak az azután következő napokon tenni, még nem tudatott.

Császárné Ó Felsége és Sofia Ó Cs. Fő Herczegasszonya a' Ferencz Cs. Fő Herczeg Hitvese, egy nappal előbb az az holnap, Monachium felé veszik útjokat, a' hova 9-dikben fognak megérkezni.

Magyar Ország.

Végzete a' Kőrösi Sándort illető tudósításoknak: —,

(A' mik itt következnek szó-szerént a' T. Gyűjteményből vagnak vétetve): — „Útazó Hazánkfiának elveszte még nem bizonyos. Vagyon még egy kis reménység, hogy valahonnan kikerül és őtet hazája, kinek ő mindentfeláldozza, ki őtet mint szerelmes hű fiát nagy munkájában közös részvétellel kíséri, kebelébe újra felfogadhatja. De ha valahogy ez nem történne meg, és ő hazájához, és a' Tudományokhoz vonzó buzgóságának szerencsétlen áldozatja lenne, valóban örökös kár lesz, hogy ezen közönséges kitételekből álló levele által a' nemzetünk régi történetét fe-

dő sűrű leplet csak annyira emelte fel, hogy az annak háta megett lévő fényt megpillanthassuk, de a' tárgyak alkotását, valóságát meg ne különböztethessük; hogy új véleményét bővebben ki nem fejtette, indító okait, bizonyosságait elő nem adta, ezt nekie a' Magyar történetek ör Angyala soha sem fogja megengedhetni, hanem ha az általa mutatott csillámló új fény valamely buzgó, nálánál szerencsésebb hazafit arra nem bír, hogy nyomdokit követve, az általa hagyott nagy hézagot ki pótolja.

Minekelőtte Kőrösi nkről szöllő tudósításunkat befejeznők, nem állhatjuk meg, hogy a' két Cs. K. Internunciusnak a' fényes Portánál Gróf Lützoznak, és Báró Ottenfelsnek hazánk-fija eránt mutatott részvételök bebizonyítására, azoknak a' titkos Országos és Udvari Cancellariához adott tudósításokból egy rövid kivonatot ne közöljünk olvasóinkal.

Gróf Lützo v Julius 10-dikéről 1822-ben így ír:

„A' múlt eszt. Sept. 18-kán költ felséges parancsolat mellett ált küldött 86 darab aranyat, mellyet Pesti könyv-áros Trattner Persiában utazó Kőrösi nevű Magyar számára letett, mihelyt egy Kurir alkalmatosság adta elő magát Persiába, az itt folyamatban lévő pénz nemére váltva, az ide való Kir. N. Britanniai Generalis Consulnak, és a' keleti Indiai Társaság Ágensének Cartwright Úrnak ált-adtam, hogy azt a' Teheránni Angoly Residens által Kőrösi kezébe szolgáltassa. Egyszer-smind magam is éltem ezzel az alkalmatossággal, hogy írásomban ezen utazót barátjainak jó indulatú szívességéről, és az én készségemről, őt utazása céljának elérésében minden úton módon segíteni bizonyossá tegyem, 's a' t.“

„Mihelyest ezen tiszteletre méltó Cs. K. jobbágy további történetei felől bővebb tudósítást veendek, el nem mulasztom azt ezen titkos Országos Cancellariának bejelenteni, 's a' t.“

Báró Ottenfels pedig 1823-ban Julius 25-kéről küldött tudósításában a' többek közt így szöll:

„Valamint Gróf Lützo v, úgy én sem mulasztottam el egy alkalmatosságot is ide jövetelemtől fogva, hogy az ide való Britanniai Generalis Consulság, 's a' Persiai Angoly Residens útján bizonyos tudósításokat nyerhessek Kőrösi Sándor emlékezetes utazó tartózkodása, 's történetei eránt, ennek nyoma egy darab idő óta elveszvéen. Egy hosszas a' Porta 's Persia közt támadott háború által okozott elszakasztás után, Cartwright Anglus Generalis Consul Úr, Willock N. Britanniai Residens Úrtól a' hozzá mellékelt irományokkal együtt ide csatolt levelet vette“.

„Ki tetszik ebből, hogy Kőrösi felől mióta Teheránból 1821-ben, Meshid, Chorassán fő városa felé megindult, semmi tudósítást sem vettek, és sorsa eránt valóban nagy félelemben vagnak. Ha mindazáltal azt, hogy azon távol, és magával Teheránnal csekély öszveköttetésben lévő tartományokból, mellyeket Kőrösi a' Tudományok eránt való eleven buzgóságában megakara látogatni, nagy nehézségek után lehet tudósítást venni, méltó tekintetbe vesszük, a' reménység még nem szűnt egészen meg, hogy ezen utazót, ki mind erkölcsi tulajdonai, mind vizsgálódó elméje által Persiában az oda való Europaiak közönséges tiszteletét, és szívességét elnyerte, egykor nehéz, és veszélyes utazásából vissza térni lássuk, 's a' t.“

Ezen okból mi is azon számos pénzek eránt, mellyek Kőrösi számára a' mi felhívásunkra begyültek, bizonyostrea-

delni nem merünk. Megtartjuk hát azokat, és hogy addig is, míg ezen dolog bővebben kifejtődik, hijába ne heverjenek, az Arvák pénzénél megkívántató bátorság, és három hólnapi felmondás mellett törvényes kamatra valamelly bizonyos helyen kifogjuk adni. Ha Kőrösinek nyomába akadhatunk, ha tartózkodása helyét kitapogathatjuk, a' pénzt az illető Követségek útján utánna küldeni el nem mulatjuk, hogy további utját minden gond nélkül folytathassa, és czélt érvén, az ő sorában résztvevő Hazája kebelébe visszatérhessen. Ha pedig ezen reménységtől megfosztatnánk, és Kőrösink elvesztebe bizonyosodnék, úgy mind azokat, kik hazafi adományokat a' Tud. Gyűjtemény Kiadóhoz, vagy Redactorához küldötték, megfogjuk az erántkérdeni, hogy ezen pénzekkel mi tévők legyünk, 's azokat hová, 's micsoda czélra fordítsuk, a' többség kívánsága teljesítését szent kötelességünknek tartván.

Azon Summák, mellyek a' Tudományos Gyűjtemény Intézetéhez küldettek a' következők:

Theisz András Redactor Úrnál bejött:

1. Fejér Vármegyétől	572 f. 50 kr. V. Cz.
2. Poson Vármegyétől	572 f. 30
3. Szathmár V. gyétől	200 —
4. Zemplén Vgyétől	105 12
5. Ungh Vgyétől	115 —
6. Békés Vgyétől	50 —

1615 f. 12 kr. V. Cz.

Petrócai Trattner János Tamás
Kiadó Úrnál.

7. Arad Vármegyétől	250 f. V. Cz.
8. Szabolts Vgyetől	250
9. Baranya Vgyétől	266

Jegyzés. — A' Husvét innepi sz. foglalatosság miatt a' Nyomtatónk most csak ezen fél árkussal készülhetett-el: de ígéri, hogy az elmaradott fél árkust ki fogja pótolni.

és négy Arany természetiben	45
10. Krassó Vgyétől	314
11. Beregh Vgyétől	118
12. Hutter Szombathelyi Professor Úrtól	10
13. Egyed Antal Paksi Plebanus Úrtól	10

1263 f.

összesen 2878 f. 12 kr. V. Cz.

Azon 86 arany, melly Konstantzinápolyba küldetett, és a' mellyről Gróf Lützov feljebb előadott Levelében emlékezetet téssen, Erdélyből menvén fel, ezen Summa tisztán vagyon az említett Uraknál.

T. J.

Mivel Ő Cs.'s Ap. Kir. Felségének belső Cabinetjéből vettük Gr. Batthyányi Vintze Ő Exja által a' Kőrösit illető Tudósításokat, legszorosabb kötelességünkben állott ezen Tudósításunkat kinyomtatása előtt Ő Felsége Cabinetjébe küldeni, melly minekutánna felsőbb helyben hagyással vissza küldetett, szerencsénknek tartjuk, ezt a' Nemes Magyar közönséggel közölhetni, annyival is inkább, mivel ez újabb bizonyysága annak, hogy a' Fels. Uralkodás Tudományos előmenetelünket kegyelmes pártfogása alá veszi. — Egy úttal azt is hozzuk emlékezetbe, hogy T. T. Rumi Károly György Magyar emlékezetes Irásai második Kötete 121-dik lapján, Kemény János Erdélyi Fejedelem autobiographiájában emlékezet vagyon, hogy egy Sövényfalvi Dániel Deáknak fija Fejedelem Étek fogója elmenvén utazni, az Indiákat, Persiákat, Árabiákat megjárván, 1627-dik esztendőben, midőn megindult volna Konstantinápolyban megöletteték. —

Thaisz

Redactor.